

Inleiding

Deze uitleg is zorgvuldig geformuleerd door Opsteker. Opsteker is als educatief ontwikkelaar eigenaar van de tekst in deze vorm. De gebruiker is vrij de tekst te downloaden en te gebruiken voor educatieve doeleinden. Kopiëren, wijzigen of delen van de tekst met derden zonder Opsteker te vermelden, is niet toegestaan. Mail naar info@opsteker.com bij eventuele vragen of verzoeken.

UITLEG PES FORMULEREN

De **PES**-criteria helpen je om tot een juiste formulering van een verpleegprobleem te komen. Bij een goed geformuleerd probleem is het makkelijker om tot een haalbaar en zinvol SMART doel te komen. **PES** helpt je om het probleem volledig te overzien waardoor je geen interventies over het hoofd ziet.

PES staat voor:

- P:**   Probleem
- E:**   Etiologie
- S:**   Symptoom

OEFENEN

De patiënt heeft doorlig-plekken omdat hij teveel op bed ligt.

Omdat dit probleem niet **PES** geformuleerd is, kun je niet met zekerheid zeggen welke interventie je het beste kan treffen om de doorligplekken te behandelen. Laten we dit probleem als voorbeeld volgens de **PES**-criteria formuleren.

Deze vragen kunnen je helpen om tot objectieve **PES**-criteria te komen:

Probleem

Wat is het probleem volgens jouw verpleegkundige observatie?

Wat voor klachten heeft de patiënt?

Wat voor beperkingen leveren die klachten voor de patiënt op?

Etiologie

Welke oorzaken van het probleem neem je waar?

Welke samenhangende factoren zijn van invloed?

Symptomen

Welke symptomen neem je waar?

Wat voor gevolgen hebben de oorzaken voor de patiënt?

Hoe reageert de patiënt op de problematiek?

VOORBEELD

Probleem

De patiënt heeft doorlig-plekken.

De patiënt geeft aan pijn aan zijn stuit te hebben.

Etiologie

Dhr. ligt gem. 18 uur per dag op bed.

Dhr. heeft een slechte voedsel-intake.

Dhr. heeft een dunne huid door gebruik corticosteroiden.

Dhr. is elke nacht incontinent van urine.

Symptoom

Een vervelling met roodheid midden op de rug.

Een paarsrode open wond op de stuit.

Verharding van de huid op de stuit.

* Attentiepoint: Objectieve observaties zijn belangrijk voor een goede PES-formulering. " .. omdat hij te veel op bed ligt " is niet objectief. Laat de formulering vrij van je eigen invulling. Het vermelden van oorzaken van observaties mag, maar alleen als je zeker bent dat de oorzaak klopt. (Zie bijvoorbeeld " een dunne huid door gebruik corticosteroiden ").

